

Jaume I, el Rei de Lleida

El regnat de Jaume I és, sens dubte, el temps més brillant de la història de Catalunya. **És, amb Jaume I, que la Corona d'Aragó esdevé una potència europea i mediterrània.** Les conquestes de Mallorca, Menorca, Eivissa, València i Múrcia –aquesta darrera cedida al Rei Alfons X, dit el Savi, gendre del Rei català- fan de la seva Corona un territori que tracta amb les altres potències europees de tu a tu, fixant fronteres clares amb França i amb Castella, incorporant el Regne de Sicília, mitjançant el matrimoni del seu fill Pere –Pere el Gran- amb Costança de Sicília; i iniciant una política mediterrània, que seguirien els seus successors, tot i les aventures fallides de les dues croades que va emprendre.

Jaume I va ser un gran estrateg, aconseguint la rendició de moltes places, entre les quals València, sense haver de recórrer a l'assalt de les fortificacions, obtenint el triomf pel setge de la plaça i la negociació amb els assetjats, obtenint el millor resultat amb el menor vessament de sang. Catalunya, doncs, **potència europea, i potència mediterrània, com posa de relleu la seva política al nord d'Àfrica, així com la gran realització legislativa continguda en el llibre del Consolat de Mar** que, durant els segles següents, va ser el còdex de lleis aplicable als afers relacionats amb la navegació pel Mediterrani.

Nascut a Montpeller, després de la mort del seu pare Pere el Catòlic, després de la batalla de Muret, fou lliurat a Simó

de Montfort, enemic dels líders occitans. Un any més tard, i per mandat del Papa Innocenci III, fou donat a la **tutela del compte Sanç Raimúndez -fill de Ramon Berenguer IV, el conqueridor de Lleida als sarraïns- regent de la Corona, i educat en el Castell de Monzó per l'Orde del Temple. Tenia només sis anys quan les Corts, reunides en el castell de la Suda de Lleida, van coronar-lo rei. I tenia només deu anys, quan les Corts reunides també a Lleida en el mateix Palau del Rei de Lleida, van declarar-lo major d'edat.**

Jaume I, a banda dels fets militars i polítics que va realitzar, **va ser un governant renaixentista *avant la lettre***. Amb el seu regnat és que es difon **el dret romà**. Les figures de **Raimon de Penyafort** i de Vidal de Canellas, van ser determinants al respecte. Una codificació que dóna seguretat als actes de la Corona, tot **consolidant les institucions de govern, les Corts Catalanes, la Cancelleria, el Consell de Cent de Barcelona, i els Ajuntaments, com la Paeria de Lleida.**

Durant el seu regnat van sorgir extraordinaris **homes de lletres**, com **Ramon Llull**, i de **ciències com Arnau de Vilanova**. El mateix Rei va escriure, o en tot cas va dictar, el **Llibre dels Feits**, obra biogràfica, que, segons afirmen molts historiadors, està redactada amb la suficient vehemència i la creativitat pròpies d'un home de lletres.

El regnat de Jaume I va ser molt important per a la ciutat de Lleida. Ja he remarcat la importància de les Corts tingudes

a la Suda, cabdals en l'inici del regnat del monarca. També he de destacar que **en el transcurs de, pràcticament tot el seu regnat, entre 1228 i 1271, Jaume I va concedir fins a 35 privilegis a la ciutat de Lleida, alguns dels quals es conserven en l'Arxiu de la Paeria.** D'entre tots ells voldria destacar-ne dos. El privilegi concedit a Lleida per a la celebració de la Fira de Sant Miquel. Privilegi de l'any 1.232. I el Privilegi de concessió de la Paeria, privilegi de l'any 1.264.

Diu el Privilegi de 1.232:

“... us donem, concedim i aprovem, de manera perpètua, a vosaltres dilectes i fidels nostres Ramon Clavell, Pere de Marimon, Bernat Guasch i Joan de Safont, cònsols, i a través vostre, a tota la universitat de Lleida, tant als presents com als futurs, **fires que celebrareu anualment a la ciutat en qualsevol lloc, dins o fora, que els cònsols i prohoms veieu més convenient. Dites fires es celebraran sempre per la festa e Sant Miquel de setembre,** i s'estendran durant 10 dies continuats a partir d'aquella festa”

Tots els visitants, afegia el Privilegi, seran sota la protecció reial, mentre duri la fira. Una garantia indispensable per a la seguretat del comerç.

I diu el Privilegi de 1.264:

“... concedim, de ciència certa, i confirmem a vosaltres, Pere Tolosa, Bernat de Sant Martí, Aparici Bernat d'Agramunt, paers de la ciutat de Lleida, a favor vostre, dels altres prohoms i de tota la universitat de Lleida, que això estipuleu i rebeu, **la Paeria de la ciutat de Lleida i els documents de Consolat**, concedits pels nostres predecessors a tots vosaltres i als vostres avantpassats. **Consolat que Nós volem, i així ho varem concedir als vostres antecessors, que s'anomenés Paeria**”

Una Paeria on **els paers són elegits anualment per un Consell General, elegits entre les diferents parròquies de Lleida**, assessorats per un nombre variable de prohoms, i es converteixen en **oficials reials**, autoritzats a practicar detencions, executar béns de deutors i formaran part del Tribunal de Coltellades.

Les ordinacions donades a Lleida pel Rei Jaume I, foren atorgades a València, on es guarda un record, entre històric i mític, del poblament de la ciutat després de ser conquerida, per homes i dones de Lleida. Record que es troba reflectit en un vitrall que hi ha sobre la porta lateral de la Catedral Valenciana, coneguda com **la Porta de Lleida**.

La Fira de Sant Miquel i la Paeria, no cal insistir, segueixen avui el seu caminar en la història. Institucions estimades per lleidatanes i lleidatans que, juntament amb la Universitat, hereva de **l'Estudi General** concedit alguns anys després, **són les institucions més antigues de la nostra ciutat**.

Per acabar, i no estendre'm sobre qüestions de las quals el Dr. Joan Busqueta en parlarà, a continuació, amb gran

autoritat, voldria fer esment d'un fet que resulta cabdal per a nosaltres. Em refereixo a **la fixació de la frontera entre Catalunya i Aragó en el riu Cinca. Aquest fet va suposar la inclusió definitiva de Lleida dins de Catalunya.** Un fet la importància del qual va determinar l'evolució de la història de Lleida, és un fet rellevant en el nostre present i ho serà en **el futur en una Lleida node de relació entre Aragó i Catalunya.**

Jaume I, el Rei de Lleida.

Moltes gràcies.

Àngel Ros i Domingo
Alcalde de Lleida